

VERBETER DE VENEN

KOERSDOCUMENT

INHOUD

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	4
INLEIDING	5
ANALYSE	8
AMBITIE EN DOELEN	17
UITWERKING VAN DE DOELEN	25
UITVOERING	30
BIJLAGEN	35

VOORWOORD

Wie door De Venen loopt, ziet een wijk met een verhaal. De aanleg begon in 1963, in een voormalig turfwinninggebied. De brede straten, groene hoven en bekende woningen met platte daken herinneren aan een tijd waarin licht, lucht en ruimte centraal stonden. Dat karakter maakt De Venen bijzonder én biedt een prachtige basis voor de toekomst!

Nu moet een groot deel van de riolering worden vervangen. Daar draaien we niet omheen: straten gaan open, de bereikbaarheid wordt soms lastiger en de werkzaamheden geven overlast. Dat is ingrijpend voor inwoners.

Maar als de straten dan toch open moeten, wat doen we dan? Leggen we alles terug zoals het was? Of grijpen we dit moment aan om De Venen sterker, groener en fijner te maken? Voor mij is het antwoord duidelijk: deze kans moeten we met beide handen aanpakken.

Dit koersdocument helpt ons daarbij. Het is geen ontwerp voor iedere straat, maar het kompas voor de wijkverbetering. Het beschrijft wat we willen behouden, waar we in 2035 willen

staan en welke doelen richting geven aan de keuzes die nog volgen. Die koers is mede gebaseerd op de ervaringen en ideeën die inwoners en partners met ons hebben gedeeld. Zo willen we de noodzakelijke rioolvervanging benutten om ook te werken aan een groene, gezonde, veilige en toegankelijke wijk met een sterke mienskip.

In mijn werk heb ik vaak gezien dat de fysieke en sociale leefomgeving niet los van elkaar staan. Een veilige route is meer dan een goed pad. Een groene ontmoetingsplek is meer dan bomen en een bankje. Ze helpen mensen om naar buiten te gaan, mee te doen en elkaar te ontmoeten.

We kunnen niet alles tegelijk en ook niet iedere wens uitvoeren. Maar we gaan luisteren, heldere keuzes maken en straat voor straat samen met inwoners en partners aan de slag. De basis is sterk en de kansen liggen voor ons. Laten we ze benutten!

Pieter van der Zwan
Wethouder

SAMENVATTING

Aanleiding: waarom dit koersdocument?

De komende jaren wordt in De Venen een groot deel van de riolering vervangen en worden veel straten opnieuw ingericht. Dat is noodzakelijk, maar biedt ook een eenmalige kans om meer te bereiken dan technisch herstel.

De Venen is geen probleemwijk. Inwoners wonen er graag en waarderen de rust, ruimte en het groen. Tegelijkertijd vragen klimaatadaptatie, verkeersveiligheid, toegankelijkheid en de kwaliteit van de openbare ruimte om nieuwe keuzes. Ook sociaal zijn er aandachtspunten. Inwoners uit verschillende buurten en groepen ontmoeten elkaar niet vanzelf. In enkele straten komen meer ondersteuningsvragen en minder draagkracht samen.

*Niet alles hoeft anders en niet alles valt onder de
wijkverbetering. We willen het goede behouden, achteruitgang
voorkomen en de kansen van dit moment goed benutten.*

Ambitie

In 2035 is De Venen een groene, gezonde, veilige wijk met een sterke mienskip. De bestaande kwaliteiten zijn behouden en de wijk is beter voorbereid op de toekomst. Inwoners kunnen zich veilig en zoveel mogelijk zelfstandig verplaatsen, elkaar gemakkelijker ontmoeten en meedoen. Bij alles wat we doen is gezondheid een belangrijk uitgangspunt: we kijken naar wat inwoners nodig hebben om zich goed te voelen, zelf keuzes te maken en deel te nemen aan het dagelijks leven.

We werken aan drie doelen:

- 1 Een groene, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving**
Meer ruimte voor water, bomen en het bevorderen van biodiversiteit, bewegen, ontmoeten en verblijven.
- 2 Een veilige, toegankelijke en goed verbonden wijk**
Veilige straten en routes en een zorgvuldige balans tussen lopen, fietsen, parkeren, bereikbaarheid en leefkwaliteit.
- 3 Een sterke sociale basis**
Meer ontmoeting, verbinding, gezondheid en mogelijkheden om mee te doen, met extra aandacht voor straten waar de veerkracht beperkt is.

Wat gaan we doen?

We vervangen de verouderde riolering, leggen in de openbare ruimte een hemelwaterafvoerstelsel aan en richten de straten opnieuw in. Waar dat logisch en uitvoerbaar is, maken we koppelingen met maatregelen die bijdragen aan de drie doelen.

We werken straatgericht en betrekken inwoners en partners bij de uitwerking. Zo maken we betere ontwerpen, herkennen we kansen en signalen eerder en ondersteunen we initiatieven uit de wijk.

Niet alle vraagstukken vallen onder de wijkverbetering. Zaken als individuele ondersteuning en beheerstaken blijven belegd bij de reguliere teams en organisaties. De wijkverbetering kan wel signaleren, verbinden en tijdelijk aanvullende inzet organiseren wanneer die aantoonbaar bijdraagt aan de straat, buurt of wijk.

INLEIDING

INLEIDING

Aanleiding

In De Venen wordt de komende jaren een groot deel van de riolering vervangen. Dit is noodzakelijk en kan niet worden uitgesteld. Om dit mogelijk te maken, worden veel straten open gebroken en opnieuw ingericht. De rioolvervanging en de technisch noodzakelijke herinrichting vormen de basis van de wijkverbetering.

Juist doordat de straten toch worden aangepakt, ontstaat een eenmalige kans om meer te bereiken. Waar dat logisch, doelmatig en uitvoerbaar is, koppelen we de werkzaamheden aan opgaven rond klimaatadaptatie, groen, verkeersveiligheid, spelen, bewegen en ontmoeten. Zo benutten we de investering om de leefkwaliteit van De Venen te versterken en combineren we opgaven waar mogelijk in één uitvoeringstraject.

De herinrichting brengt ons ook in contact met inwoners. Daardoor krijgen we beter zicht op wat er speelt, wat inwoners belangrijk vinden en waar kansen liggen voor gezondheid, ontmoeting en betrokkenheid.

Integraal werken betekent niet dat alle opgaven in de wijk onderdeel worden van de wijkverbetering. Individuele vragen rond bijvoorbeeld inkomen, schulden, zorg, overlast of beheer blijven in beginsel regulier belegd. Aanvullende inzet past binnen de wijkverbetering wanneer deze voortkomt uit signalen uit de wijk, bijdraagt aan de doelen van dit koersdocument en de fysieke en sociale aanpak versterkt.

Dit koersdocument vormt de inhoudelijke basis voor het programma Wijkverbetering De Venen. Daarin verbinden we de noodzakelijke fysieke vernieuwing aan kansen voor leefbaarheid, gezondheid en sociale samenhang. Deze brede blik sluit aan bij Positieve Gezondheid en bij de gemeentelijke koers om wat we doen voor inwoners en hun leefomgeving sterker met elkaar te verbinden. Positieve Gezondheid gaat over meer dan niet ziek zijn: het gaat ook om je goed voelen, mee kunnen doen, betekenis ervaren en regie houden over je eigen leven.

De rioolvervanging is de noodzakelijke basis. De wijkverbetering benut de kansen die daardoor ontstaan.

Doel

Bij de herinrichting van De Venen komen verschillende belangen en opgaven samen. Meer ruimte voor water, groen, lopen, fietsen, parkeren, toegankelijkheid, spelen en ontmoeten past niet overal naast elkaar. Ook beschikbare middelen, capaciteit en tijd zijn begrensd. Dat vraagt om bewuste, samenhangende en uitlegbare keuzes.

Dit koersdocument beschrijft waar we met De Venen naartoe willen, welke doelen centraal staan en hoe we fysieke en sociale opgaven in samenhang afwegen. Het koersdocument geeft richting aan ontwerpen, projecten en investeringen in De Venen en vormt het kader voor de keuzes die we daarbij maken.

De wijkverbetering is gekoppeld aan de periode waarin het riool en de openbare ruimte worden vernieuwd. Dit koersdocument gaat daarom niet over alle ontwikkelingen in De Venen, maar geeft richting aan de doelen en keuzes binnen de wijkverbetering. De concrete uitwerking volgt in de werkboeken, straatontwerpen en het uitvoeringsprogramma.

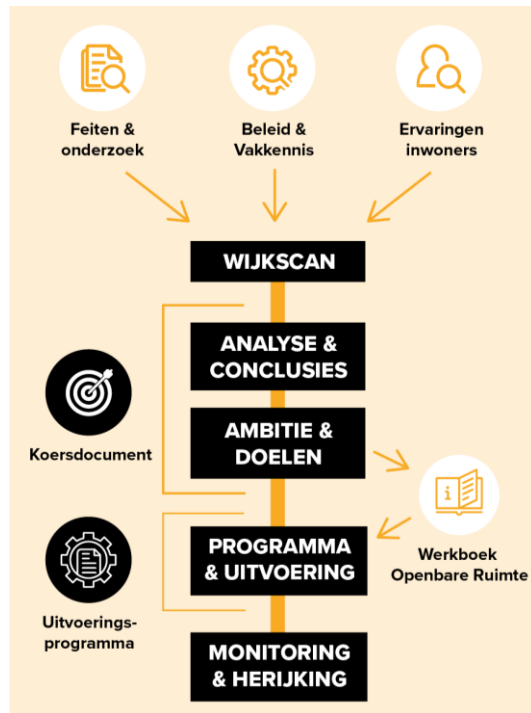
INLEIDING

Werkwijze

Het koersdocument bouwt voort op de wijkscan. Zowel in de wijkscan als het koersdocument worden drie perspectieven samengebracht:

- **Feiten en onderzoek**
Beschikbare data, onderzoeken en analyses van de wijk.
- **Beleid en vakkennis**
Gemeentelijke beleidskaders en de kennis van beleidsmedewerkers, maatschappelijke partners en andere professionals.
- **Ervaringen en ideeën van inwoners**
Participatie, straatgesprekken en andere activiteiten in de wijk. Daarbij staan vijf vragen centraal: wat inwoners waarderen, wat beter kan, wat zij de wijk toewensen, welke ideeën zij hebben en wat zij zelf of samen kunnen bijdragen.

Op basis hiervan beschrijft het koersdocument de ambitie voor De Venen en werkt deze uit in samenhangende doelen. Het vormt zo het kader voor de verdere uitwerking in werkboeken, straatontwerpen en het uitvoeringsprogramma.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 – Analyse beschrijft wat onderzoek, beleid, professionals en inwoners ons vertellen over De Venen en welke opgaven daaruit naar voren komen.
- Hoofdstuk 3 – Ambitie en 3 doelen beschrijft het toekomstbeeld voor De Venen, de ambitie voor 2035 en de samenhangende doelen voor de wijkverbetering.
- Hoofdstuk 4 – Uitwerking van de doelen werkt de drie doelen verder uit. Per doel beschrijven we de belangrijkste opgaven, wat we willen bereiken en welke inspanningen richting geven aan de uitvoering.
- Hoofdstuk 5 – Uitvoering beschrijft hoe we de wijkverbetering organiseren. Daarbij gaan we in op sturing, prioritering, participatie, communicatie, financiering, monitoring en het uitvoeringsprogramma.
- Bijlagen bevatten achtergrondinformatie, waaronder de SWOT uit de wijkscan en het participatieverslag.

ANALYSE

ANALYSE

Om een gerichte koers voor De Venen te bepalen, is eerst een scherp beeld nodig van wat goed gaat, waar aandachtspunten en verschillen zitten en welke ontwikkelingen op de wijk afkomen. Deze analyse brengt feiten en onderzoek, vakkennis en ervaringen van inwoners samen. Zij vormt de basis voor de ambitie, de drie doelen en de keuzes voor de wijkverbetering.

Indicator	Waarde
Inwoners	2.760
Woningen	1.163
Koopwoningen	64%
Sociale huur	31%
Huishoudens	1.175
Eenpersoonshuishoudens	32%
Huishoudens met kinderen	40%

CBS, 2025

De Venen: sterke basis, met verschillen binnen de wijk

De Venen is een ruim opgezette woonwijk aan de oostzijde van Drachten. In de wijk wonen ongeveer 2.760 inwoners in circa 1.170 woningen. De woningvoorraad bestaat uit koopwoningen, sociale huurwoningen en voormalige corporatiewoningen. De wijk ligt gunstig ten opzichte van het centrum, het ziekenhuis, scholen, sportvoorzieningen en het buitengebied.

Inwoners wonen overwegend graag in De Venen. Zij waarderen vooral de rust, de ruimte, het groen, de ligging en het prettige wonen in hun eigen straat of buurt. Binnen veel straten en vertrouwde netwerken bestaan goede contacten en zijn inwoners bereid elkaar te helpen. Deze kwaliteiten vormen het vertrekpunt voor de wijkverbetering.

De Venen is tegelijkertijd geen homogene wijk. De Splitting vormt een ruimtelijke en sociale scheidslijn. Buurten en straten verschillen in woningtypen, eigendom, openbare ruimte, parkeerdruk en bewonerssamenstelling. Het grootste deel van de sociale huurwoningen bevindt zich ten zuiden van de Splitting. Inwoners voelen zich vaak vooral verbonden met hun eigen straat of directe buurt en minder vanzelfsprekend met De Venen als geheel.

De analyse laat geen wijk in een acute crisis zien. Wel zien we dat fysieke en sociale aandachtspunten op sommige plekken samenkomen en dat wijkgemiddelden belangrijke verschillen tussen buurten en straten kunnen verhullen. Daarnaast staat een groot deel van de riolering aan het einde van de technische levensduur.

ANALYSE: GROEN, GEZONDHEID EN TOEKOMSTBESTENDIGHEID

Riool, water, groen en de inrichting van de openbare ruimte bepalen samen hoe klimaatbestendig, gezond en prettig De Venen in de toekomst is.

Indicator	Waarde
Openbare ruimte	193.800 m ²
Verhard oppervlak	116.800 m ² (60%)
Groen en water	77.000 m ² (40%)
Klimaatadaptatie	De Venen behoort tot de meest urgente gebieden van Drachten
Groenstructuur	Versnipperd en weinig samenhangend
Wateroverlast	Aanwezig op meerdere locaties
Hittestress	Aanwezig op meerdere locaties
Rioolvervanging	Groot deel van de wijk wordt opnieuw ingericht

Wat valt op?

De oorspronkelijke opzet van De Venen biedt veel kwaliteiten. De wijk is ruim, relatief groen en kent brede straatprofielen, hoven en open ruimten. Deze opzet biedt kansen om groen, water, spelen, bewegen, ontmoeten en verblijf beter met elkaar te verbinden.

Tegelijkertijd bestaat een groot deel van de openbare ruimte uit verharding (zie afbeeldingen volgende pagina). Het groen is verspreid over grasvelden, boomgroepen en afzonderlijke groene plekken en vormt nog geen herkenbaar geheel. Een deel van het groen is vooral kijkgroen: het draagt bij aan de groene uitstraling, maar nodigt nog weinig uit tot verblijven, bewegen of ontmoeten. Daarnaast bestaat circa 60% van de openbare ruimte uit verharding. Daarmee ligt het aandeel verharding boven het gemeentelijke streefbeeld voor woonwijken van vóór 1990, waarin wordt uitgegaan van maximaal 40% verharding en minimaal 60% groen en water.

Daarnaast staat het functioneren van het water- en groensysteem onder druk. Door de slecht doorlatende bodem, het grote aandeel verharding en de effecten van klimaatverandering komen wateroverlast en hittestress op meerdere plekken voor. Regenwater wordt niet overal voldoende vastgehouden en delen van de wijk warmen tijdens warme perioden sneller op. Grasvelden zonder voldoende bomen of gevarieerde beplanting bieden bovendien beperkt verkoeling, biodiversiteit en verblijfskwaliteit. Op het gebied van klimaatadaptatie behoort De Venen, samen met De Wiken, tot de meest urgente woonwijken van Drachten.

De leefomgeving is niet alleen een technisch of ruimtelijk vraagstuk. Toegankelijk groen, schaduw, veilige routes en aantrekkelijke plekken om buiten te zijn, hebben ook invloed op gezondheid, zelfstandigheid, ontmoeting en welzijn. Vooral voor kinderen, ouderen en inwoners met een beperkte mobiliteit bepaalt de inrichting mede of zij gemakkelijk naar buiten kunnen en aan het dagelijks leven kunnen deelnemen.

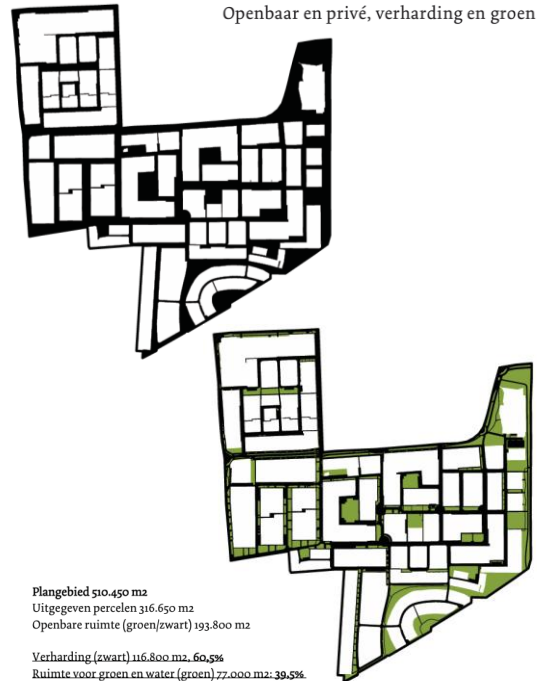
ANALYSE: GROEN, GEZONDHEID EN TOEKOMSTBESTENDIGHEID

Inwoners herkennen deze opgaven. Zij waarderen de bomen en het groene karakter, maar vragen ook om meer variatie, beter onderhoud en bruikbare plekken. In de straatgesprekken worden onder meer zitplekken onder bomen, toegankelijke speelplekken, gezamenlijk groen, bloemen, buurttuinen en oprui- of tuindagen genoemd. Deze ideeën laten zien dat fysieke kwaliteit, gezondheid en sociale betrokkenheid voor inwoners vaak direct met elkaar samenhangen.

Waarom een hoofdogave?

De combinatie van rioolvervanging, wateroverlast, hitte, verharding en versnipperd groen maakt dit het juiste moment om de groene basis van De Venen structureel te versterken.

Daarbij gaat het niet alleen om meer groen, maar om groen dat meerdere doelen dient: water vasthouden, verkoeling bieden, biodiversiteit vergroten, gezondheid stimuleren en ruimte maken voor verblijf en ontmoeting. Zo kan de noodzakelijke herinrichting bijdragen aan een wijk die ook op langere termijn prettig en leefbaar blijft.

Bron: Werkboek Openbare ruimte De Venen

ANALYSE: VERKEERSVEILIGHEID, TOEGANKELIJKHEID EN VERBINDINGEN

Verkeersveiligheid, toegankelijkheid en goede verbindingen bepalen samen of inwoners zich zelfstandig en prettig door de wijk kunnen bewegen en belangrijke plekken kunnen bereiken.

Indicator	Waarde
Mobiliteitsenquête	222 volledig ingevulde enquêtes
Sluipverkeer via Uitgang-Leidijk	Ca. 5% avondspitsverkeer
Snelheid op 30 km/u-straten	Op de belangrijkste wijkontsluitingsstraten rijdt 15% van de automobilisten harder dan 30 km/u
Verkeer en verkeersveiligheid	Belangrijkste inwonersprioriteit
Grootste veiligheidsknelpunten	Kruispunten Splitting en Zuiderdwarsvaart
Wijkvoorziening / wijkcentrum	Wijkpunt net opgestart

Wat valt op?

In De Venen vragen verkeer, parkeren, groen, water, toegankelijkheid en ruimte voor spelen, ontmoeten en verblijven allemaal om een plek in de openbare ruimte. Niet alles past overal. Daarom zijn keuzes nodig.

De auto is nadrukkelijk aanwezig in het straatbeeld. Hoewel uit het parkeeronderzoek blijkt dat er op wijkniveau voldoende parkeerplaatsen zijn, verschilt de parkeerdruk sterk per straat en buurt. Op sommige locaties is de druk zo hoog dat de bezettingsgraad boven de 100% uitkomt. Inwoners noemen daarnaast hardrijdend verkeer, onoverzichtelijke kruisingen, auto's op stoepen en onveilige oversteekplaatsen. Vooral rond de Splitting, de Turflaan en verschillende ontsluitingen worden knelpunten ervaren.

Straten hebben niet altijd een duidelijke functie en uitstraling (zie afbeeldingen volgende pagina). Daarnaast sluiten wandel- en fietsverbindingen niet overal logisch op elkaar aan en enkele belangrijke schakels ontbreken. Stoepen en routes zijn bovendien niet overal goed bruikbaar voor mensen met een

rolstoel, rollator of kinderwagen. Verkeersveiligheid en toegankelijkheid bepalen daarmee niet alleen hoe mensen zich verplaatsen, maar ook of zij zelfstandig naar buiten kunnen, anderen kunnen ontmoeten en voorzieningen kunnen bereiken.

De Splitting vormt een belangrijke fysieke scheidslijn. De delen ten noorden en ten zuiden ervan verschillen in opbouw, gebruik en bewonerssamenstelling. Sommige inwoners ten noorden van de Splitting voelen zich meer verbonden met De Wiken dan met de rest van De Venen. De wijk functioneert daardoor niet overal als één vanzelfsprekend geheel.

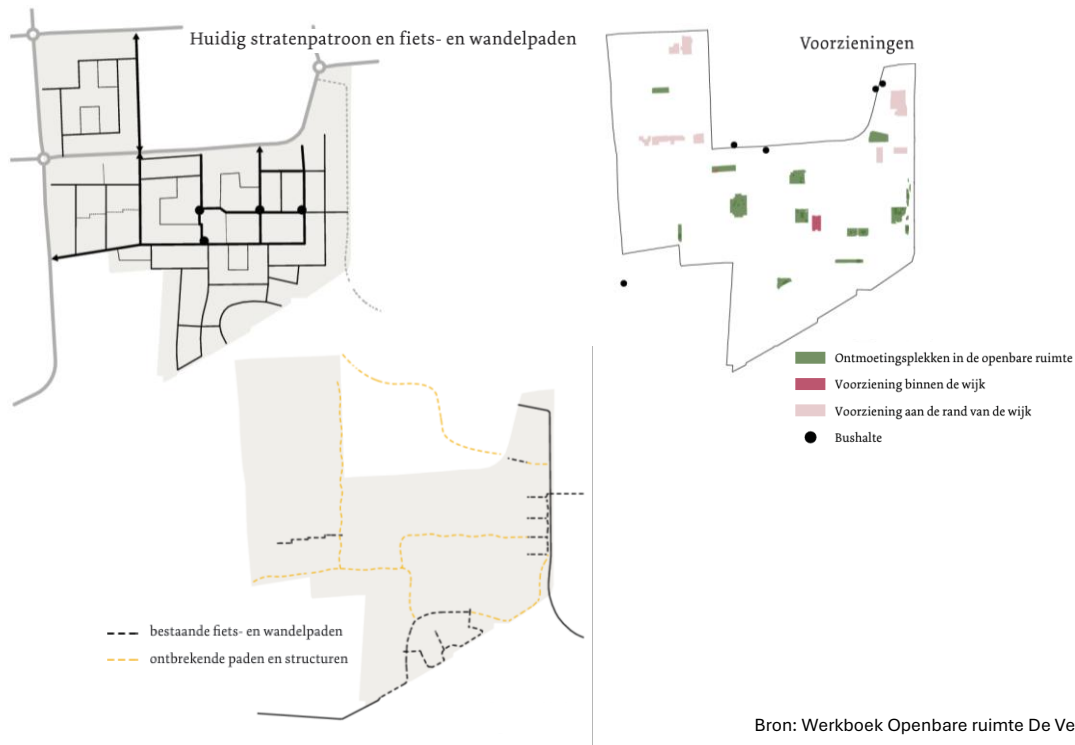
Op papier beschikt De Venen over veel voorzieningen. Het ziekenhuis, grote scholen en sportvoorzieningen trekken echter vooral gebruikers van buiten de wijk. Er zijn weinig laagdrempelige plekken die specifiek functioneren als ontmoetingsplek, activiteitenlocatie of zichtbare uitvalsbasis voor wijkgerichte organisaties. De aanwezige speelplekken en groene velden bieden daarvoor kansen, maar zijn nu nog onvoldoende uitnodigend.

ANALYSE: VERKEERSVEILIGHEID, TOEGANKELIJKHEID EN VERBINDINGEN

Waarom een hoofdpave?

De wijkverbetering vraagt om een nieuwe balans tussen bereikbaarheid en leefkwaliteit. Dat betekent investeren in verkeersveilige straten, toegankelijke routes en logische verbindingen, met maatwerk per buurt en straat.

Door mobiliteit, groen, verblijf en ontmoeting in samenhang te bekijken, kunnen ingrepen meer opleveren dan alleen een betere verkeersafwikkeling. Veilige en toegankelijke verbindingen maken het voor meer inwoners mogelijk om zelfstandig buiten te zijn, te bewegen, elkaar te ontmoeten en mee te doen.

Bron: Werkboek Openbare ruimte De Venen

ANALYSE: SOCIALE BASIS

De sociale basis bestaat uit de contacten, netwerken, activiteiten en laagdrempelige ondersteuning die inwoners helpen om zich thuis te voelen, mee te doen en naar elkaar om te kijken.

Indicator	De Venen	Gemeente
Eenzaamheidsgevoel	49,00%	45,90%
Lage veerkracht	17,10%	15,60%
Vrijwilligerswerk	24,00%	27,60%
Goede ervaren gezondheid	70,10%	72,30%
Langdurige aandoening	39,00%	37,40%
Moeite met rondkomen	18,00%	14,90%

Wat valt op?

De Venen is geen probleemwijk. Veel inwoners wonen er prettig en verschillende sociale indicatoren liggen dicht bij het gemeentelijke gemiddelde. Toch zien we op meerdere sociale thema's signalen die aandacht vragen. Van de volwassen inwoners voelt 49% zich enigszins tot zeer eenzaam. Ook gezondheid, veerkracht en bestaanszekerheid laten een iets minder gunstig beeld zien dan gemiddeld in Smallerland. Deze factoren kunnen elkaar versterken en het moeilijker maken om mee te doen of tijdig ondersteuning te vinden.

Wijkgemiddelden verhullen bovendien verschillen tussen buurten en straten (zie afbeelding volgende pagina). In enkele straten vragen leefbaarheid, veerkracht en ondersteuningsbehoeften meer aandacht dan elders in de wijk. Daarnaast blijft een deel van de kwetsbaarheid binnen de wijk buiten beeld wanneer alleen naar wijkcijfers wordt gekeken. Dit onderstreept het belang van aandacht voor verschillen binnen De Venen en een goede samenwerking tussen inwoners, corporaties en maatschappelijke partners.

De sociale kracht van De Venen zit vooral in de eigen straat en vertrouwde kring. Inwoners helpen elkaar en zijn bereid iets voor hun omgeving te doen. De verbinding tussen verschillende buurtjes, culturen en leefwerelden ontstaat echter minder vanzelfsprekend. Inwoners noemen verschillen in taal, achtergrond, omgangsvormen en verwachtingen. Een deel ervaart afstand of spanning tussen (leeftijd)groepen en geeft aan dat inwoners elkaar minder gemakkelijk aanspreken wanneer zij elkaar niet kennen. Dit vraagt niet om het zien van verschillen als probleem, maar wel om het erkennen van culturele verschillen en gerichte inzet op contact, taal, wederzijds begrip en gedeelde activiteiten. De Venen kent hierdoor uitdagingen voor kinderen om veilig en vertrouwd op te groeien.

Ook zijn er weinig laagdrempelige plekken waar verschillende groepen inwoners elkaar vanzelfsprekend ontmoeten, activiteiten kunnen organiseren of in contact komen met wijkgerichte professionals. De Venen heeft daarmee veel fysieke ruimte, maar een relatief dunne sociale infrastructuur.

ANALYSE: SOCIALE BASIS

Een gevoel van geleidelijke achteruitgang komt regelmatig terug. Inwoners koppelen dit aan minder goed onderhouden tuinen en woningen, afval, minder onderling contact en het verdwijnen van vanzelfsprekende ontmoetingsmomenten. Deze signalen laten zien dat fysieke en sociale vraagstukken in De Venen nauw met elkaar verweven zijn.

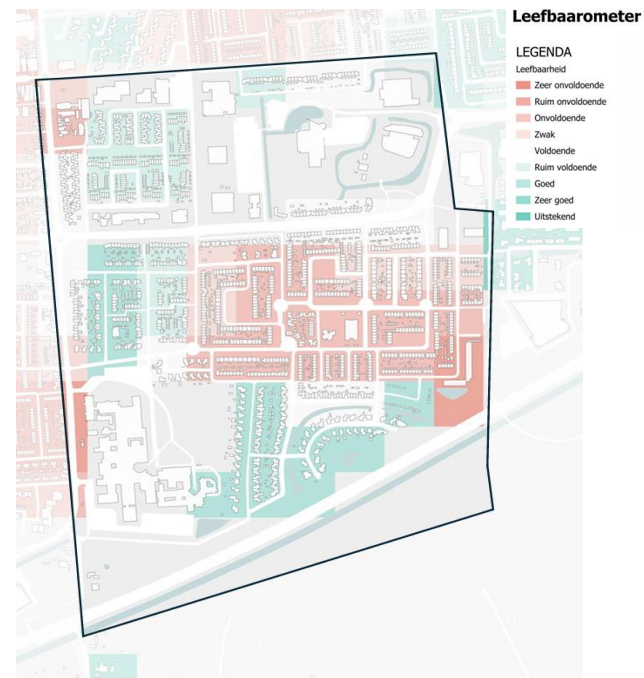
Tegelijkertijd is nog onvoldoende zicht op kwetsbaarheid achter de voordeur. Geldzorgen, psychische problemen, moeite met basisvaardigheden (rekenen, (digi)taal) en eenzaamheid komen niet vanzelf naar voren in straatgesprekken. Ook anderstalige inwoners en inwoners die minder gemakkelijk deelnemen, blijven deels buiten beeld.

Daar staat tegenover dat de bereidheid om mee te denken en bij te dragen groot is. Veel inwoners willen zich inzetten voor hun straat, buurt of wijk. Inwoners brengen ideeën in, helpen burens en willen bijdragen aan activiteiten, vergroening en ontmoeting. Dat is een belangrijke kwaliteit waarop de wijkverbetering kan voortbouwen.

Waarom een hoofdpoging?

Juist omdat De Venen geen wijk in een acute sociale crisis is, ligt hier een belangrijke preventieve kans. Door nu te investeren in ontmoeting, gezondheid, taal en wederzijds begrip, sociale netwerken, bewonersinitiatieven en de balans tussen draagkracht en draaglast, kunnen bestaande kwaliteiten worden versterkt en kan worden voorkomen dat afstand tussen groepen en andere aandachtspunten verder toenemen.

De noodzakelijke vernieuwing van straten en riolering biedt daarvoor een bijzonder moment. De gemeente en partners komen jarenlang dichtbij inwoners en kunnen fysieke investeringen verbinden aan contact met inwoners, activiteiten, ondersteuning en het versterken van netwerken. Zo kan de wijkverbetering meer opleveren dan technisch herstel alleen.

Bron: Wijkscan De Venen

ANALYSE: CONCLUSIE

Conclusie van de analyse: De Venen op een kantelpunt

Deze analyse laat zien dat de opgaven in De Venen met elkaar samenhangen. Daarom werken we binnen dit koersdocument vanuit samenhangende doelen:

- *Een groene, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving*
- *Een veilige, toegankelijke en goed verbonden wijk*
- *Een sterke sociale basis*

De Venen heeft een sterke basis, maar die is niet vanzelfsprekend. Juist nu is het moment om bestaande kwaliteiten te versterken, kwetsbaarheid niet verder te laten concentreren en grotere maatschappelijke kosten in de toekomst te voorkomen.

Uit de analyse blijkt...	Daarom is nodig...
De riolering en openbare ruimte zijn aan vernieuwing toe en regenwater en afvalwater worden nog niet overal gescheiden verwerkt.	Een betrouwbaar rioolstelsel en een afzonderlijke hemelwaterafvoer, gekoppeld aan een klimaatbestendige herinrichting.
Wateroverlast, hitte, verharding en versnipperd groen komen samen.	Meer ruimte voor water, bomen, biodiversiteit, gezondheid en verblijf.
Verkeer, parkeren en andere functies concurreren om dezelfde ruimte.	Veilige en toegankelijke straten, met maatwerk per buurt en straat.
Wijkgemiddelden verhullen kwetsbaarheid in enkele straten.	Aandacht voor de balans tussen draagkracht en draaglast en het voorkomen van verdere concentratie.
De sociale kracht zit vooral in de eigen straat en verbinding tussen groepen ontstaat niet vanzelf.	Ontmoeting, wederzijds begrip en sterkere sociale netwerken.
Inwoners zien geleidelijke achteruitgang, maar willen ook bijdragen.	Een straatgerichte aanpak met ruimte voor initiatief, ABCD (aanpak die uitgaat van de talenten, netwerken en initiatieven die al in de wijk aanwezig zijn) en duidelijke communicatie.
Hoewel het beeld binnen De Venen verschilt, vragen gezondheid en sociale verbondenheid meer aandacht dan gemiddeld in Smallerland.	Gericht investeren in preventie, gezondheid en ontmoeting, zodat problemen niet verergeren en later geen zwaardere inzet nodig is.
Fysieke en sociale ontwikkelingen beïnvloeden elkaar.	Eén integrale aanpak, binnen een duidelijk begrensde opdracht.

AMBITIE EN DOELEN

AMBITIE: DE VENEN IN 2035

De analyse laat zien wat De Venen sterk maakt, waar de wijk kwetsbaar is en welke kansen de noodzakelijke vernieuwing biedt. In dit hoofdstuk vertalen we deze inzichten naar een toekomstbeeld voor 2035 en samenhangende doelen.

Toekomstbeeld De Venen in 2035

In 2035 is De Venen een groene, gezonde, veilige wijk met een sterke mienskip, waarin inwoners prettig wonen, elkaar kunnen ontmoeten en mee kunnen doen.

De Venen is nog steeds de rustige, ruime en groene woonwijk die inwoners waarderen. Bomen, beplanting en water vormen een herkenbare structuur en zorgen voor verkoeling, biodiversiteit en opvang van regenwater. Regenwater wordt waar mogelijk gescheiden van afvalwater opgevangen, vastgehouden en afgevoerd. Straten en openbare ruimten zijn veilig, toegankelijk en uitnodigend ingericht, met ruimte voor lopen, fietsen, spelen, bewegen, ontmoeten en parkeren.

De verschillende buurten behouden hun eigen karakter, maar zijn beter met elkaar en met belangrijke plekken in de wijk en de omgeving verbonden. Inwoners kunnen zich zo zelfstandig

mogelijk door de wijk verplaatsen en worden uitgenodigd om naar buiten te gaan, te bewegen en gebruik te maken van wat de wijk te bieden heeft.

Ook sociaal is De Venen sterker. Inwoners ontmoeten elkaar gemakkelijker, ook buiten hun eigen straat of vertrouwde kring. Zij voelen zich betrokken bij hun leefomgeving, kunnen hun talenten inzetten en weten organisaties en ondersteuning beter te vinden. Waar dat nodig is, werken gemeente, woningcorporaties en maatschappelijke partners samen aan leefbaarheid en sociale versterking.

Onze ambitie

We bouwen voort op wat goed is en versterken De Venen waar dat nodig is. Daarbij kijken we naar de wijk als geheel én naar de verschillen tussen buurten en straten.

Gezondheid en preventie zijn belangrijke uitgangspunten. Bij keuzes voor de wijk kijken we daarom niet alleen naar de inrichting van de openbare ruimte, maar ook naar wat die betekent voor bewegen, zelfstandig kunnen leven, ontmoeten,

welzijn en meedoen. De keuzes die we nu maken dragen niet alleen bij aan de leefkwaliteit van vandaag, maar ook aan een gezonde en toekomstbestendige wijk voor volgende generaties. Zo dragen we bij aan het behouden van gezondheid en het voorkomen van lichamelijke en mentale problemen op langere termijn.

We verbinden fysieke en sociale opgaven waar die elkaar versterken. Een groene plek krijgt bijvoorbeeld meer betekenis wanneer inwoners er kunnen bewegen of elkaar ontmoeten. Een veilige route helpt niet alleen de verkeersveiligheid, maar maakt het ook makkelijker om zelfstandig naar buiten te gaan en voorzieningen te bereiken.

We betrekken inwoners bij de keuzes voor hun straat, buurt en wijk. Door straat voor straat in gesprek te gaan, krijgen we beter zicht op wat er speelt, welke ideeën en talenten aanwezig zijn en waar extra aandacht nodig is. Waar kansen bijdragen aan de wijkverbetering verbinden we fysieke en sociale opgaven met elkaar. Zo sluiten keuzes beter aan bij de verschillende buurten en straten van De Venen.

AMBITIE: DRIE DOELEN

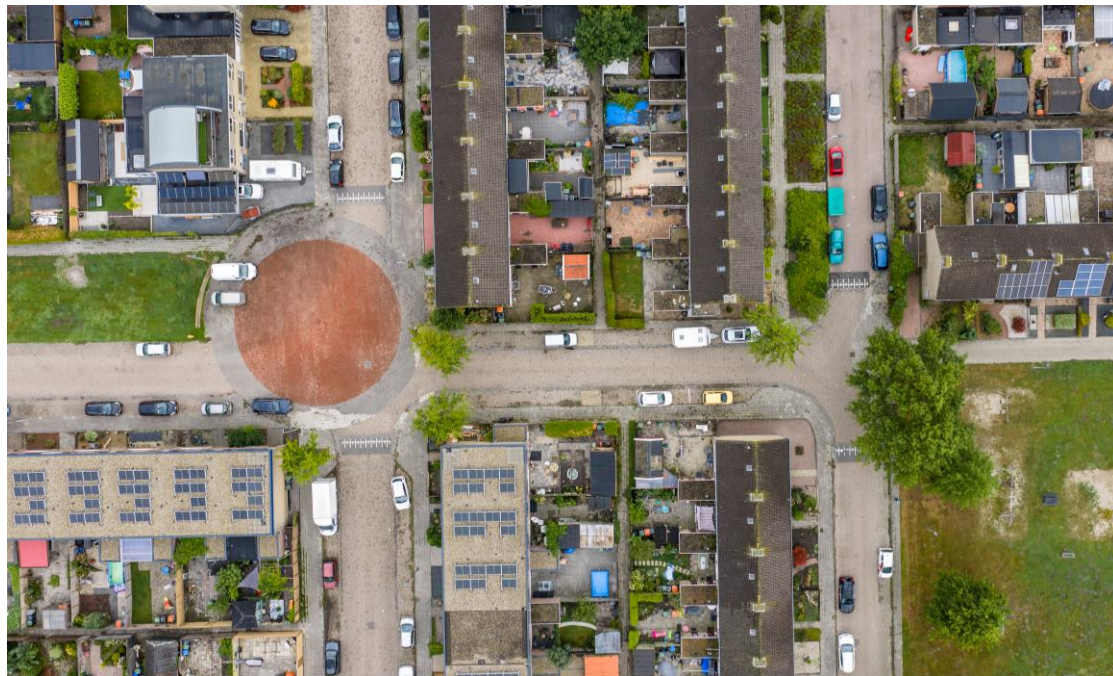
Drie doelen

Om de ambitie voor De Venen waar te maken, werken we aan samenhangende doelen. Samen geven ze richting aan de keuzes die we de komende jaren maken.

Samenhang

De drie doelen versterken elkaar. We willen daarom niet alleen goede plekken maken, maar ook zorgen dat inwoners deze kunnen bereiken, gebruiken en zich ermee verbonden voelen. Groen, routes, speel- en ontmoetingsplekken vormen de fysieke basis. Activiteiten, inwonersinitiatieven en ondersteuning zorgen ervoor dat inwoners deze plekken gebruiken en zich ermee verbonden voelen.

Gezondheid loopt als rode draad door de drie doelen. Zo versterken we gezondheid, welzijn en veerkracht, nu én op de langere termijn.

AMBITIE: DRIE DOELEN

1 Een groene, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving

We versterken het groen en water in De Venen en bereiden de wijk voor op een veranderend klimaat. We maken ruimte voor water, bomen en biodiversiteit en verbeteren de kwaliteit en samenhang van het groen.

We richten de openbare ruimte zo in dat zij uitnodigt om buiten te zijn, te bewegen, te spelen, elkaar te ontmoeten en tot rust te komen. Zo draagt de leefomgeving bij aan gezondheid én aan prettig wonen.

Een groene en klimaatbestendige leefomgeving is bovendien beter bestand tegen extreme neerslag, droogte en hitte. Zo behouden we de kwaliteiten van De Venen en maken we de wijk aantrekkelijk voor huidige en toekomstige generaties.

AMBITIE: DRIE DOELEN

2 Een veilige, toegankelijke en goed verbonden wijk

We richten De Venen zo in dat inwoners zich veilig, prettig en zo zelfstandig mogelijk door de wijk kunnen bewegen.

Daarvoor maken we straten veilig en toegankelijk, zorgen we voor logische routes en verbinden we buurten en belangrijke plekken beter met elkaar.

We wegen lopen, fietsen, bereikbaarheid, parkeren, groen en verblijf zorgvuldig tegen elkaar af. Niet alles past overal; de doelen uit dit koersdocument helpen om duidelijke keuzes te maken.

Veilige en toegankelijke verbindingen maken het makkelijker om voorzieningen te bereiken, zelfstandig op pad te gaan en deel te nemen aan het dagelijks leven. Zo versterken we niet alleen bereikbaarheid, maar ook de leefbaarheid van de wijk.

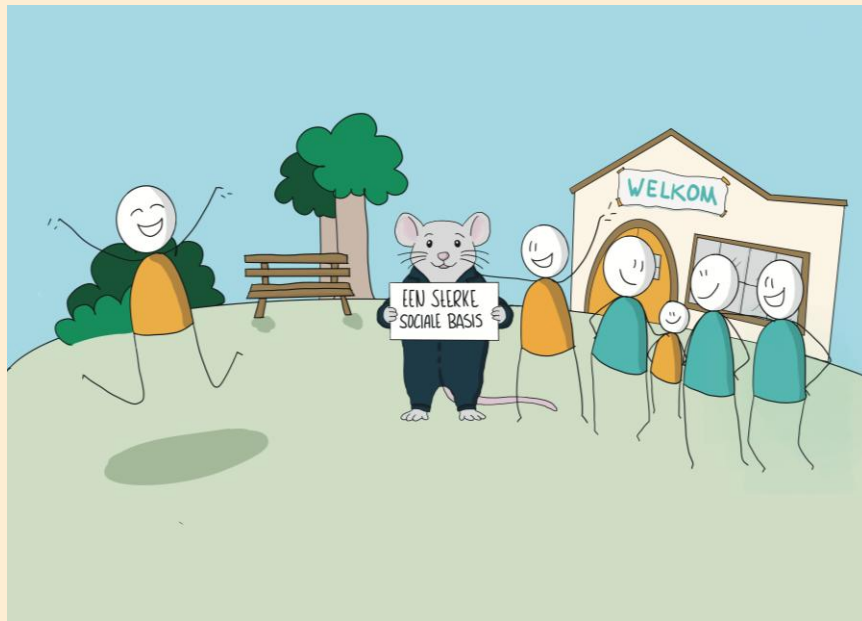

AMBITIE: DRIE DOELEN

3 Een sterke sociale basis

We geven in De Venen concreet invulling aan de Sociale Koers van Smallingerland. We werken aan een sterke sociale basis dichtbij inwoners, waarin mensen zich thuis voelen, elkaar ontmoeten, gezond kunnen leven, meedoen en ruimte krijgen voor eigen initiatief.

Een sterke sociale basis krijgt mede vorm door aanpassingen in de fysieke leefomgeving, aangevuld met initiatieven die ontstaan door, of aansluiten bij behoeften, ideeën en talenten van inwoners. Het verbinden van buurten, culturen en verschillende groepen in De Venen is daarbij het uitgangspunt. Waar nodig helpen professionals om inwoners in beweging te krijgen, met elkaar te verbinden en ideeën verder te brengen. Professionals laten los zodra het kan, om ruimte te geven aan inwoners zelf, zodat verantwoordelijkheid en betrokkenheid toenemen.

AMBITIE: IN BEELD

Ambitie: één samenhangende wijk

De ambitie voor De Venen is een groene, gezonde, veilige en sociaal sterke wijk, waarin buurten, voorzieningen en inwoners beter met elkaar verbonden zijn. Om die ambitie zichtbaar te maken, werken we met twee samenhangende structuren: de hoofdstructuur en de zachte structuur. Samen laten zij zien hoe we bouwen aan één samenhangende wijk en vormen zij de basis voor de verdere uitwerking van buurten en straten, samen met inwoners en partners.

Hoofdstructuur

De hoofdstructuur (groene drager) verbindt buurten, voorzieningen en belangrijke plekken in en rond De Venen. We versterken groen, water en bomen en zorgen voor veilige en toegankelijke routes voor lopen en fietsen.

De groene drager verbindt versnipperd groen, vult ontbrekende schakels in het wandel- en fietsnetwerk aan en vormt een herkenbare lijn door de wijk. Zo ontstaat meer samenhang tussen buurten, voorzieningen en openbare ruimten.

Door de hoofdontsluiting voor auto's en de groene drager voor voetgangers en fietsers als afzonderlijke structuren te benaderen, ontstaat ruimte voor een groen en relatief autoluw Hart van de Wijk. Dit wordt een centrale plek voor ontmoeten, bewegen, spelen, verblijven en activiteiten. De uiteindelijke invulling werken we samen met inwoners verder uit.

Zo ontstaat een herkenbare structuur die bijdraagt aan klimaatadaptatie, gezondheid, bereikbaarheid en kwaliteit van de openbare ruimte.

Hoofdstructurenkaart De Venen

Bron: Werkboek Openbare ruimte De Venen

AMBITIE: IN BEELD

Zachte structuur

De zachte structuur laat zien waar ruimte is voor spelen, bewegen, ontmoeten, activiteiten en verblijf. Door plekken en routes met elkaar te verbinden, kunnen inwoners van verschillende leeftijden, buurten en achtergronden elkaar gemakkelijker ontmoeten en gebruikmaken van wat de wijk biedt. We richten deze plekken niet alleen goed in, maar brengen ze ook tot leven. Samen met inwoners, initiatiefnemers en organisaties stimuleren we activiteiten, initiatieven en verbindingen.

De zachte structuur bestaat uit een combinatie van:

- **Plekken:** aantrekkelijk, toegankelijk en uitnodigend;
- **Routes:** veilig, herkenbaar en verbindend;
- **Activiteiten:** voor ontmoeten, bewegen, spelen en samen doen;
- **Initiatieven:** ruimte voor ideeën en inzet van inwoners;
- **Netwerken:** inwoners, organisaties en professionals die elkaar weten te vinden.

Zo versterken plek, gebruik en betrokkenheid elkaar en ontstaat meer ruimte voor ontmoeting, initiatief en eigenaarschap.

Hoofdstructuur en zachte structuur versterken elkaar

De hoofdstructuur en zachte structuur versterken elkaar. We maken niet alleen een goede fysieke leefomgeving, maar zorgen er samen voor dat inwoners die omgeving ook kunnen gebruiken en zich ermee verbonden voelen.

Zachte structurenkaart De Venen

Bron: Werkboek Openbare ruimte De Venen

UITWERKING VAN DE DOELEN

UITWERKING VAN DE DOELEN

In het vorige hoofdstuk zijn de ambitie en de samenhangende doelen voor De Venen beschreven:

- Een groene, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving;
- Een veilige, toegankelijke en goed verbonden wijk;
- Een sterke sociale basis.

De doelen hangen nauw met elkaar samen. Daardoor kan één inspanning bijdragen aan meerdere doelen tegelijk, bijvoorbeeld aan klimaatadaptatie én gezondheid of aan verkeersveiligheid én ontmoeting. Samen vormen de doelen het inhoudelijke kader voor de verdere uitwerking van projecten en maatregelen.

De tabellen in dit hoofdstuk geven richting aan de wijkverbetering. Het zijn geen uitgewerkte projectlijsten. De concrete uitwerking, prioritering, planning, verantwoordelijkheden en (onderzoek naar) beschikbare middelen krijgen een plek in de werkboeken, straatontwerpen en het uitvoeringsprogramma.

UITWERKING VAN DE DOELEN

1 Een groene, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving

We werken aan een aantrekkelijke, groene en klimaatbestendige leefomgeving die bijdraagt aan biodiversiteit, gezondheid, verblijfskwaliteit en een prettig dagelijks leven.

Wat zien we?	Wat willen we bereiken?	Richtinggevende inspanningen
Een groot deel van de riolering is aan vervanging toe	Een betrouwbaar en toekomstbestendig rioolstelsel	De bestaande riolering gefaseerd vervangen volgens de technische eisen en hoofdplanning
Regenwater en afvalwater worden nog niet overal afzonderlijk afgevoerd	Regenwater waar mogelijk lokaal opvangen en gescheiden afvoeren	Een hemelwaterafvoerstelsel aanleggen en kansen benutten om verhard oppervlak en percelen af te koppelen
Wateroverlast, hittestress en een moeilijk doorlatende ondergrond	Een openbare ruimte die beter bestand is tegen hevige regen, droogte en warmte	De herinrichting klimaatadaptief uitvoeren en ruimte maken voor wateropvang, bomen en beplanting zodat de wijk minder snel opwarmt tijdens warme perioden
Versnipperd en veelal monofunctioneel groen	Meer kwaliteit, samenhang en variatie in het groen	De groene hoofdstructuur versterken en groene plekken, routes en belangrijke bestemmingen beter verbinden
Een groot aandeel verharding	Minder steen en meer ruimte voor groen, water en verblijf	Waar mogelijk verharding verminderen en de beschikbare ruimte doelmatiger gebruiken en vrijkomende materialen zoveel mogelijk hergebruiken binnen de gemeente
Groene velden en speelplekken worden niet altijd optimaal gebruikt	Aantrekkelijke en inclusieve plekken voor verschillende leeftijden en functies	Een samenhangende uitwerking maken voor spelen, bewegen, ontmoeten, rust en verblijf
De klimaat- en gezondheidsopgave stopt niet bij de erfgrans	Openbare ruimte, tuinen en terreinen versterken elkaar	Inwoners ondersteunen bij vergroening en afspraken maken met woningcorporaties en andere grondeigenaren
Niet alle delen van de wijk vallen binnen het rioleringsproject	Een herkenbaar en samenhangend kwaliteitsniveau in de hele wijk	Voor de openbare ruimte buiten het rioleringsproject de gewenste verbeteringen en prioriteiten in beeld brengen. Over uitvoering wordt later besloten op basis van urgentie en beschikbare middelen
Biodiversiteit staat onder druk door versnippering van groen en veel verharding	Meer variatie in planten, bomen en leefgebieden voor dieren	Groenstructuren versterken, natuurinclusief beheren en vergroening van openbare en particuliere ruimte (tuinen) stimuleren

NB: Het realiseren van duurzame en energiezuinige woningen is geen onderdeel van de wijkverbetering. Waar kansen liggen, maken we koppelingen met andere gemeentelijke trajecten.

UITWERKING VAN DE DOELEN

2 Een veilige, toegankelijke en goed verbonden wijk

We werken aan veilige, toegankelijke en herkenbare straten en routes, zodat inwoners gemakkelijk en zelfstandig op weg kunnen en belangrijke plekken kunnen bereiken.

Wat zien we?	Wat willen we bereiken?	Richtinggevende inspanningen
Hardrijdend verkeer en onoverzichtelijke situaties	Veilige straten, kruispunten en oversteekplaatsen	Straten herkenbaar inrichten volgens hun functie en de gewenste snelheid ondersteunen met de inrichting
De auto is in veel straten dominant aanwezig	Een betere balans tussen verkeer, groen en verblijf	Het STOMP-principe (waarbij lopen, fietsen en collectieve mobiliteit vóór de privéauto worden afgewogen) toepassen; lopen en fietsen krijgen vroeg een plek in de afweging, tegelijk blijft bereikbaarheid per auto waar dat nodig is een volwaardig onderdeel van de straatgerichte keuzes
Stoepen, paden en oversteken zijn niet overal toegankelijk	Een wijk die bruikbaar is voor verschillende leeftijden en mogelijkheden	Vlakke, herkenbare en obstakelvrije routes, veilige oversteken en toegankelijke verblijfsplekken realiseren
Wandel- en fietsverbindingen zijn niet overal logisch of compleet	Een samenhangend en herkenbaar netwerk	Ontbrekende schakels herstellen en verbindingen met voorzieningen en de omgeving verbeteren
De parkeerdruk is hoog en verschilt sterk per buurt	Een realistische balans tussen parkeren en leefkwaliteit	De parkeeropgave per buurt en straat uitwerken en parkeren waar mogelijk ordenen of clusteren
De Splitting en andere ruimtelijke structuren scheiden delen van de wijk	Buurt en belangrijke plekken zijn beter met elkaar verbonden	Herkenbare routes en structuren ontwikkelen die fysieke en sociale verbinding ondersteunen

UITWERKING VAN DE DOELEN

3 Een sterke sociale basis

We werken aan een wijk waarin inwoners elkaar ontmoeten, gezond kunnen leven, meedoen, initiatief nemen en elkaar weten te vinden wanneer dat nodig is.

Wat zien we?	Wat willen we bereiken?	Richtinggevende inspanningen
Contacten zijn vaak goed binnen de eigen straat of vertrouwde kring, maar ontmoeting tussen buurten, culturen en leefwerelden ontstaat minder vanzelfsprekend	Inwoners ontmoeten elkaar gemakkelijker en voelen zich meer verbonden met hun straat, buurt en wijk	Rond de herinrichting inwoners uit verschillende groepen straatgericht betrekken en samen met M.O.S. activiteiten stimuleren die ontmoeting, verbinding en wederzijds begrip versterken; kansen voor laagdrempelige ontmoetingsplekken meenemen in het ontwerp van de openbare ruimte
Kinderen en jongeren groeien niet overal op in een omgeving die voldoende uitnodigt tot spelen, bewegen, ontmoeten en ontwikkelen	Kinderen en jongeren groeien op in een omgeving die hun ontwikkeling, gezondheid en deelname ondersteunt	De leefomgeving beter benutten zodat kinderen veilig en zo zelfstandig mogelijk kunnen bewegen; kinderen, jongeren en ouders betrekken bij de inrichting, beheer en programmering van plekken voor spelen, bewegen, ontmoeten en activiteiten
Niet alle inwoners bewegen of maken gebruik van het bestaande sport- en beweegaanbod	Meer inwoners bewegen en nemen laagdrempelig deel aan activiteiten	Sportverenigingen en het Sportbedrijf sterker aan de wijk verbinden; een buurtsportcoach en wijkgerichte activiteiten inzetten; financiële en praktische drempels voor deelname verlagen
De wijkverbetering biedt kansen voor werk, leren, daginvulling en lokaal ondernemerschap	Inwoners en organisaties profiteren ook sociaaleconomisch van de meerjarige wijkverbetering	Social return borgen in aanbestedingen; samenwerken met PRO Drachten, onderwijs, leerbedrijven en aannemers; de rol van wijkondernemers en de lokale wijk economie verkennen
Een goede gezondheid en (sociale) verbondenheid zijn niet voor alle inwoners vanzelfsprekend	Inwoners voelen zich gezonder en meer verbonden met elkaar	Gericht investeren in preventie, gezondheid en ontmoeting, zodat problemen niet verergeren en later geen zwaardere inzet nodig is
Financiële zorgen, energiearmoede en de kwaliteit van woning en tuin beïnvloeden gezondheid en de mogelijkheid om mee te doen	Inwoners vinden bestaande ondersteuning en kunnen ook met een beperkt inkomen profiteren van verduurzaming en woningverbetering	Regelingen voor verduurzaming en energiearmoede zichtbaar maken; de straatgerichte aanpak verbinden aan woning- en tuinverbetering; afspraken maken met woningcorporaties; aansluiten bij het Financieel Plein, de VoorzieningenWijzer en bestaande duurzaamheidsinstrumenten

NB: Maatschappelijke partners voeren (deels) bovenstaande inspanningen uit. Waar nodig versterken we deze aanpak of sluiten we aan bij bestaande activiteiten.

UITVOERING

UITVOERING: ORGANISATIE EN STURING

Het koersdocument geeft richting. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we die koers stap voor stap vertalen naar projecten en activiteiten. De wijkverbetering in De Venen duurt meerdere jaren. Niet alles kan tegelijk en niet iedere opgave valt binnen het programma. Daarom maken we duidelijke keuzes, werken we programmatisch en leren we tijdens de uitvoering.

Van koers naar uitvoering

De drie doelen vormen het inhoudelijke kader voor de wijkverbetering. De concrete uitwerking vindt plaats in het uitvoeringsprogramma. Daarin leggen we maatregelen, prioriteiten, planning, verantwoordelijkheden, benodigde middelen en financiële gevolgen vast.

Programmatisch sturen

De wijkverbetering in De Venen maakt deel uit van het meerjarige programma Wijkverbetering voor meerdere wijken, elk met eigen kenmerken en opgaven. Binnen het programma komen per wijk verschillende projecten, maatregelen en activiteiten samen. Het programma brengt de benodigde

gemeentelijke disciplines en partners bij elkaar en bewaakt de samenhang tussen wijken, projecten, middelen, risico's en resultaten. Wanneer belangen, capaciteit of middelen botsen, maken we duidelijke en uitlegbare keuzes.

Prioritering

We zorgen eerst voor een duurzame en verantwoorde uitvoering van de noodzakelijke basis voor de wijkverbetering (rioolvervangende, de aanleg van een hemelwaterafvoersysteem in de openbare ruimte en de technisch noodzakelijke herinrichting). Daarbij hoort voldoende capaciteit om de wijkverbetering goed voor te bereiden en uit te voeren. Ook participatie en het gesprek met inwoners zijn een vast onderdeel van de aanpak.

Vervolgens bepalen we binnen het programma Wijkverbetering De Venen welke koppelkansen binnen de beschikbare middelen en capaciteit kunnen worden uitgevoerd. Daarbij wordt vanuit het programma eerst gekeken naar de bijdrage aan de drie doelen en de meerwaarde van de

verbinding met de fysieke werkzaamheden en de mogelijkheid om werk met werk te maken. Daarna worden maatschappelijke urgentie en effect afgewogen tegen kosten, capaciteit, uitvoerbaarheid, fasering en beheer.

Koppelkansen die niet binnen het programma passen, kunnen later of vanuit regulier beleid en bestaande programma's worden opgepakt.

Straatgericht werken

In de uitvoering werken we vanuit het programma Wijkverbetering De Venen dichtbij inwoners. De rioolvervangende en herinrichting worden benut om met inwoners in gesprek te gaan over hun straat en directe leefomgeving. Welke inzet nodig en passend is, verschilt per straat en hangt af van de opgaven, kansen en signalen die daar naar voren komen. Deze worden op de juiste plek geagendeerd en in samenwerking opgepakt met maatschappelijke partners die ook in de wijk actief zijn.

UITVOERING: ORGANISATIE EN STURING

De straatgerichte aanpak heeft drie functies:

- **De uitvoering goed organiseren**
We brengen tijdig in beeld wat de werkzaamheden betekenen voor onder andere bereikbaarheid, parkeren, zorg aan huis, afvalinzameling en hulpdiensten.
- **Betere ontwerpen maken**
Inwoners brengen hun kennis en ervaringen in bij keuzes over onder meer groen, verkeer, veiligheid, toegankelijkheid, spelen, bewegen en ontmoeten.
- **Leefbaarheid en verbinding versterken**
Het contact met inwoners helpt om sociale signalen, talenten, netwerken en initiatieven eerder te herkennen. Waar nodig verbinden we inwoners met elkaar, met andere organisaties of ondersteuning.

De straat is daarmee de schaal waarop fysieke en sociale wijkverbetering concreet bij elkaar komen.

Duurzaam en sociaal uitvoeren

Ook in de keuze van materialen en werkwijze geven we invulling aan de doelen van deze koers. Daarom wegen we duurzaamheid, circulariteit en sociaal rendement mee bij de uitvoering. In de ontwerpfase en de aanbestedingen besteden we aandacht aan zorgvuldig materiaalgebruik en kansen voor werk en ontwikkeling.

Samenwerking

Omdat het programma zich richt op de wijkverbetering, werken we nauw samen met maatschappelijke partners. Veel van deze organisaties zijn al actief in De Venen en hebben een eigen rol en verantwoordelijkheid. Door samenwerking benutten we bestaande kennis en netwerken, voorkomen we overlap en zorgen we dat inwoners bij de juiste organisaties terecht komen. Ook op langere termijn blijft deze samenwerking belangrijk.

Participatie

De wijkverbetering heeft direct invloed op het dagelijks leven van inwoners. Hun kennis en ervaringen zijn nodig om plannen te laten aansluiten op het gebruik van de straat en om verschillende belangen vroeg zichtbaar te maken. Participatie loopt gedurende de hele wijkverbetering door. Participatie is geen doel op zich, maar een middel om tot betere plannen te komen.

Per fase verschilt het doel en de ruimte voor invloed:

- bij de wijkscan brachten inwoners kwaliteiten en knelpunten in beeld, we raadplegen inwoners;
- bij het koersdocument raadplegen we de inwoners over doelen en ambitie (bijvoorbeeld via de meedenkposter);
- bij de planvoorbereiding en straatgerichte aanpak denken omwonenden binnen vastgestelde kaders mee over de concrete inrichting en het gebruik van hun straat;
- tijdens de uitvoering en het gebruik ligt het accent op informeren, signaleren en praktisch oplossen van knelpunten.

UITVOERING: ORGANISATIE EN STURING

Deze aanpak sluit aan bij de participatievisie van de gemeente Smallerland. Inwoners worden geraadpleegd bij de wijkscan en het koersdocument en denken binnen vastgestelde kaders mee over plannen voor hun straat en buurt. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de afweging, technische kwaliteit, veiligheid, financiën, beheer en formele besluitvorming.

Per uitvoeringsfase werken we de participatie verder uit. We sluiten aan bij bestaande contacten en activiteiten, besteden extra aandacht aan inwoners die niet vanzelf deelnemen en koppelen terug wat met de inbreng is gedaan.

Communicatie

Goede communicatie is een voorwaarde voor een zorgvuldige verbetering. We informeren inwoners en partners duidelijk over wat er gebeurt, waarom dat nodig is, wat dit voor hen betekent en waar ruimte is om mee te denken.

We communiceren op B1-niveau en gebruiken waar nodig kaarten, beelden en pictogrammen. We houden rekening met inwoners die moeite hebben met lezen, minder digitaal vaardig zijn of voor wie Nederlands niet de eerste taal is. We werken daarnaast met een herkenbare en toegankelijke huisstijl voor de verbetering. Zo kunnen inwoners informatie, activiteiten en communicatie-uitingen gemakkelijk herkennen.

Onze communicatiebelofte

- duidelijk en begrijpelijk;
- open en eertlijk;
- op tijd;
- persoonlijk en dichtbij;
- eerst luisteren voordat we iets beloven.

We investeren in een herkenbare en toegankelijke huisstijl voor alle wijken, te beginnen bij De Venen. Hiermee ondersteunen we de eerder genoemde doelen.

Met een stakeholdersanalyse bepalen we wie informatie nodig heeft, wie kan meedenken en met welke partijen we samenwerken. De communicatie-, participatie- en stakeholdermomenten komen samen in een communicatie- en stakeholderskalender. Die vullen we per uitvoeringsfase verder in en houden we actueel.

We volgen of mensen worden bereikt, of informatie wordt begrepen en welke vragen en signalen terugkomen. Ervaringen uit eerdere fasen gebruiken we om de communicatie in volgende buurten en straten te verbeteren.

UITVOERING: ORGANISATIE EN STURING

Financiën en besluitvorming

De rioolvervanging en de technisch noodzakelijke herinrichting worden betaald uit de daarvoor beschikbare middelen. Voor de overige ambities uit dit koersdocument benutten we de middelen en capaciteit die binnen het programma en bestaande programma's beschikbaar zijn. Voor onderdelen zijn daarnaast aanvullende middelen aangevraagd. Reguliere opgaven blijven gefinancierd vanuit bestaande programma's en organisaties.

Dit koersdocument geeft richting, maar bevat nog geen volledige financiële uitwerking. In het uitvoeringsprogramma werken we maatregelen, fasering en ramingen verder uit. Daarmee maken we inzichtelijk wat binnen de beschikbare middelen mogelijk is en voor welke aanvullende keuzes of nieuwe opgaven extra middelen en capaciteit nodig zijn.

Als niet alle gewenste maatregelen tegelijk kunnen worden uitgevoerd, brengen we prioriteiten aan of passen we de fasering en omvang aan. Aanvullende middelen en wezenlijke afwijkingen van de vastgestelde kaders leggen we via de reguliere gemeentelijke besluitvorming voor.

Monitoring, leren en herijken

We maken stap voor stap inzichtelijk wat we willen bereiken, wat we uitvoeren en welke resultaten we met de beschikbare middelen behalen. Daarbij benutten we gegevens, ervaringen van inwoners en signalen van professionals en partners.

De verbinding tussen fysieke en sociale doelen vraagt om een lerende aanpak. Voor belangrijke maatregelen maken we duidelijk wat we willen bereiken, hoe we het effect volgen en wanneer we evalueren.

We herijken jaarlijks het uitvoeringsprogramma. De drie doelen en de technische hoofdplanning blijven het kader. Nieuwe inzichten, ervaringen, beschikbare middelen en capaciteit kunnen wel leiden tot andere prioriteiten, een aangepaste werkwijze of een andere fasering.

Wanneer een maatregel onvoldoende effect heeft, niet uitvoerbaar blijkt of niet meer duidelijk bijdraagt aan de wijkverbetering, passen we de inzet aan of beleggen we het onderwerp binnen de reguliere aanpak.

BIJLAGEN

BIJLAGEN – SWOT WIIKSCAN

KRACHTEN - Centraal gelegen, goede afstand tot voorzieningen - Goede onderlinge contacten in de eigen sfeer - Groot aandeel groen in de wijk - Veel speelvoorzieningen - Mensen wonen er prettig (maar kunnen dat moeilijk definiëren) - Rustige wijk - Mensen willen graag maar weten niet hoe. Er is een grote bereidwilligheid, onder professionals en wijkbewoners. - Ligging t.o.v. van buitengebied en t.o.v. snelweg - Er is veel ruimte tussen woningen, de wijk is ruim opgezet.	ZWAKTES - Auto de baas, hard rijden in de wijk, straten onveilig - Beperkt aantal buurtvoorzieningen - Waterproblematiek en hittestress in woningen & openbare ruimte - Kwaliteit woonomgeving onder de maat (op bepaalde hotspots) - Aanpak rioleringsopgave gestart met beperkte integraliteit - Splitting is de harde fysieke barrière m.b.t. cohesie & verkeersveiligheid - Gebrek aan sociale cohesie i.r.t. hoe de wijk is ingericht: je komt elkaar niet tegen (ook i.r.t. auto de baas; beperkt aantal buurtvoorzieningen) - Gebrek aan ontmoetingsplekken (zowel in voorzieningen als in de inrichting van de openbare ruimte): verdwijnen van de basisschool (nu ISK) negatieve ontwikkeling, openbare ruimte nodigt niet uit tot bewegen/is niet levensloopbestendig - Intensiteit zorgvragen (jeugdzorg)
KANSEN - Groen activeren → verblijfskwaliteit, biodiversiteit Van kijkgroen naar doe-groen. - Gerichter inzetten op speel/beweegplekken. Vooral voorziening(en) gericht op ontmoeten toevoegen met programmering die aansluit op de sociale basis. - Veel beschikbare ruimte voor fysieke vernieuwing. - Betrekken van bewoners bij ontwikkelingen. - Nog niet participatie moe - Regionale voorzieningen ten dienste stellen van de wijk. - Kansen voor integrale verdichting. - Draagvlak & budget stadsopgaven t.b.v. De Venen (mobiliteit en vergroening). - Dit traject biedt kans om het bredere gesprek te voeren over (positieve) gezondheid → haakje riolering <- en geluk van bewoners. - Kansen om momentum o.a. aansluiten HWA te benutten om met woningcorporaties voortuinen aan te pakken, energieopgaven (isolatie) te realiseren en daken te vergroenen.	BEDREIGINGEN - Norm van auto's voor de deur - Slechte aansluiting tussen diverse groepen (culturen, sociaaleconomische status) - Weinig wijkidentiteit → laagdrempelige ontmoetingsplekken ontbreken Herkenbaar. - Toename kansarme huishoudens? → Nader onderzoek nodig - Drukke (verkeer/mensen) van regionale functies in de buurt (scholen, ziekenhuis) - Professionele opinie erdoor drukken is een interne bedreiging vanuit de gemeente. We moeten de input echt oppakken. - Energietransitie en NUTS → communicatie en mogelijkheden hieromheen - Uitdaging om input vanuit bewoners goed te blijven borgen - Tweedeling noord/zuid Splitting - Rol van corporatie onduidelijk

BIJLAGEN - PARTICIPATIEVERSLAG

Voor de totstandkoming van dit koersdocument zijn inwoners, maatschappelijke partners en andere betrokkenen op verschillende momenten geraadpleegd. De opbrengsten van deze gesprekken zijn gebruikt om de analyse te verdiepen en de ambitie en doelen voor de wijk verder aan te scherpen.

Dit verslag geeft een overzicht van de participatieactiviteiten en de belangrijkste inzichten die daaruit naar voren zijn gekomen. Deze inzichten vormen samen met feiten, onderzoek en vakkennis de basis voor het koersdocument.

Om rode draden zichtbaar te maken, zijn de opbrengsten geordend rond vijf centrale vragen: wat inwoners waarderen, wat beter kan, wat zij de wijk toewensen, welke ideeën zij hebben en wat zij zelf of samen kunnen bijdragen.

De volgende pagina's geven per vraag een samenvatting van de belangrijkste inzichten, aangevuld met voorbeelden en quotes van inwoners uit De Venen.

Wat hebben we gedaan?

- 2 dagen sociaal buurtonderzoek (wijkscan) op 7 plekken in gesprek met zo'n 130 inwoners
- Mobiliteitsonderzoek met 222 volledig ingevulde enquêtes
- 13x koffie-inloopochtend in het buurtsteunpunt (09.00-11.00 uur)
- Inloopbijeenkomst op 15 april in de ISK met zo'n 150 bezoekers
- Ruilmarkt op 28 mei In samenwerking met M.O.S. en de wijkraad
- 4x de wijk in met een ijscoke in gesprek met zo'n 100 inwoners (die samen zo'n 185 ijsjes hebben gegeten)
- Straatgesprekken op diverse locaties in de wijk
- 36 ingevulde meedenkposters (waarvan 11 online)
- 3x Bakje in de Buurt samen met M.O.S.
- Tref 't overleg met partners in de wijk

BIJLAGEN - PARTICIPATIEVERSLAG

Kwaliteiten van De Venen

De Venen wordt door inwoners ervaren als een groene, rustige en ruim opgezette wijk waar het prettig wonen is. Het groen, de bomen, speelplekken en open ruimte geven de wijk een eigen karakter. Vooral de mogelijkheden voor kinderen om buiten te spelen en elkaar te ontmoeten worden gewaardeerd. Ook de ligging is een belangrijke kwaliteit: scholen, winkels, het centrum, het ziekenhuis en openbaar vervoer zijn dichtbij. Daarnaast waarderen inwoners het goede contact met burens en de vertrouwde sfeer. De basis van de wijk is sterk: inwoners wonen hier met plezier en willen de groene, ruime en verbonden kwaliteiten van De Venen behouden en versterken.

Uitdagingen van De Venen

Inwoners zien in De Venen naast kwaliteiten ook uitdagingen die de leefbaarheid onder druk zetten. Parkeerdruk, veel autoverkeer en hard rijden zorgen voor een gevoel van onrust en onveiligheid, vooral rondom speelplekken en drukke routes. Ook de sociale samenhang lijkt minder sterk dan vroeger. Er is behoefte aan meer verbinding en plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Daarnaast vragen

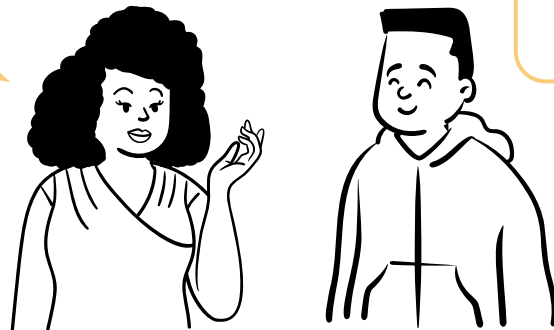
wateroverlast, rommelige plekken, groenonderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte om aandacht. Er liggen kansen om De Venen veiliger, groener en aantrekkelijker te maken en de verbinding tussen inwoners te versterken.

"Mijn wens voor De Venen is dat we een leuke, saamhorige wijk worden waar we wat voor elkaar over hebben."

"Ik wil dat mijn kinderen weer meer buiten gaan spelen in een veilige en groene omgeving."

"Het zou leuk zijn om meer met elkaar samen te gaan doen. Door samen buiten te sporten of activiteiten voor inwoners te organiseren ontstaat er meer begrip voor elkaar."

"De wijk moet een veilige plek zijn voor alle inwoners met meer plekken om elkaar te ontmoeten."

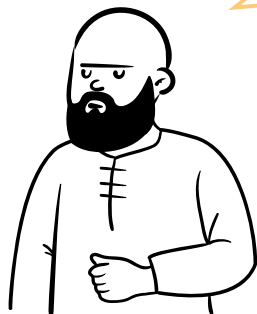

BIJLAGEN - PARTICIPATIEVERSLAG

"Mijn wens voor De Venen is dat we straks weer een veilige, fijne wijk hebben waar iedereen zich welkom voelt. Een wijk met aandacht voor mensen, bomen, planten en dieren."

"Ik droom van een wijk waarin we elkaar weer groeten op straat. Een wijk die groen, gezond en gezellig is en waar we onze kinderen weer veilig kunnen laten opgroeien."

"Plekken om te spelen en bewegen zorgen ervoor dat mensen elkaar ontmoeten. Dat gun ik alle inwoners, jong en oud!"

Toekomstbeeld van De Venen

Inwoners zien De Venen als een veilige, groene en verzorgde wijk waar kinderen veilig kunnen spelen en iedereen zich prettig voelt. Ze wensen rustig verkeer, veilige fietsroutes, voldoende parkeer gelegenheid en goed onderhouden groen met meer bomen en bloemen. Ook is er behoefte aan meer saamhorigheid en plekken voor ontmoeting. Zo kan De Venen uitgroeien tot een veilige, gezellige, levendige wijk waar iedereen zich thuis voelt.

Zelf doen en initiatief nemen

Veel inwoners willen bijdragen aan een fijne buurt door elkaar te helpen en de omgeving netjes te houden. Er is enthousiasme voor buurtactiviteiten, sport, groenprojecten en vrijwilligerswerk. Een centrale ontmoetingsplek kan inwoners en initiatieven verbinden.

Ideeën voor de wijk

Inwoners zien kansen om De Venen aantrekkelijker en socialer te maken met meer ontmoeting, activiteiten en ondersteuning. Er is enthousiasme voor gezamenlijke activiteiten om elkaar beter te leren kennen. Ook wordt gedacht aan initiatieven die bijdragen aan gezondheid, digitale vaardigheden en ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben. Ontmoetingsplekken, zoals bankjes in het groen of in de speeltuin, kunnen helpen om inwoners vaker met elkaar in contact te brengen. Ook willen inwoners dragen aan een mooiere wijk, bijvoorbeeld door samen groen op te knappen, bloemen en eetbaar groen aan te leggen en ontmoetingsplekken te creëren.